

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Innocentii Papae IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

INNOCENTII PAPÆ IV. VITA. 377

ANNO CHRISTI 1243. quod talis non fuit Inzabbaratus, Vvaldensis, nec Pauper de Lugduno, nec hæreticus, nec credens eorum erroribus: & credo firmiter eum in hoc verum iurasse.

Caueat tamen iudex, quod ex quo certum numerum compurgatorum duxerit alicui iniungendum, non est honestum quod postea mutet, ne sic Lateranense Concilium illudatur.

VITA ET EPISTOLÆ

ANNO CHRISTI 1243. INNOCENTII PAPÆ IV.

INNOCENTIUS IV. pristino nomine Sinibaldus appellatus, patria Genuensis, ex nobili Fliscorum Lauania comitum familia, communi consensu cardinalium per intercessionem Balduini Constantinopolitani imperatoris & Ludouici Francorum regis e carceribus Friderici liberatorum, Anagninæ post interregnum vnus anni & octo fere mensium electus est successor Cælestini die vigesima quarta Iunii, anno Christi 1243. tempore Friderici secundi; cui ista electio non admodum grata fuit, eo quod generosi & honesti animi virum esse sciebat; adeoque timebat ne ex cardinale amico pontificem hostem experiretur. Volens tamen pontifex antiquam amicitiam cum Friderico confirmare, urbem Castellanam petebat: quo in itinere cum sibi insidias tendi per exploratores compertum haberet, Genuensium nauibus impositus, felici nauigio vsus, in Franciam delatus est. Eodem deueniens Concilium anno 1245. habuit, quo Fridericum, qui citatus venire detrectabat, imperio & regno simul spoliavit, eique adhuc viuenti, post Henricum Lantraviium Hassiæ & Thuringiæ, Vvilielmum comitem Hollandiæ in regno Germaniæ subrogari procurauit. Cumque hac de causâ Fridericus excandescens multa ædificia amicorum parentumque pontificis Parmæ existentia deiici & funditus erui curauit, profectus eo legatus apostolicus Fridericum post biennem Parmensis vrbsi obsidionem deuicit, omnesque eius copias fudit. Et cum istiusmodi calamitatibus nihilo melior fieret, sed magis atque magis pefsum iret, pontifex Concilium dimisit, ac deinceps ad rein-

Concil. Tom. 28.

Bbb

tegrandam sanctam militiam omnem cogitatum suum conuertit. Populum ad sequenda Ludouici Francia regis vexilla, qui in Africam traicere decreuerat, modis quibus potuit omnibus adhortatus fuit. Postquam Edmundum Cantuariensem archiepiscopum in sanctorum numerum retulisset, in Italiam reuersus, & Perusiam ingressus, Petrum martyrem inter sanctos habendum declarauit. Idem de Stanislao Cracouiensi episcopo iudicium tulit. A nobilibus Neapolitanis aduocatus comparere statuit. Verum in ea expeditione mortem subiit vi. Decembris, anno Domini 1254. quando ii. annis, 5. mensibus, & 12. diebus pontifex fuisset. Sepulturam vero non in sancto Laurentio, vt habet Platina, sed in ecclesia cathedrali fortitus est, vt adhuc hodie videre licet. Innocentius in Concilio Lugduni habito plures cardinales creauit, primusque fuit qui cardinalitiam dignitatem rubeo pileo adauxit, ea intentione, vt admonerentur, teste Martino Polono, se semper paratos esse debere sanguinem pro Christiana religione profundere, præsertim eo tempore, quo Romana ecclesia a Friderico II. quondam imperatore vehementer oppugnabatur. Multa volumina in tanta rerum difficultate composuit. Inter cetera commentaria in quintum librum decretalium composuit: authentica & apologetica edidit. Proinde viros literatos amabat, & colebat. Cardinalem Hugonem instituti Dominicani vnice dilexit, qui glossas & concordantias in biblia composuit, atque libros sacros in capitula distinxit. Huius instinctu plurimi ac doctissimi homines ad scribendum sese applicuerunt. Inter eos Alexander de Ales, Bernardus Parmensis, & Compostellanus. Eius etiam institutum fuit, vt natiuitas beatae Mariae cum octaua celebraretur. Primus rosam auream solenni ceremonia ac ritu benedixit, eamque canonicis sancti Iusti hospitibus suis Lugduni dono dedit. Circa finem pontificatus Innocentii anno Christi 1250. defunctus est Fridericus II. Quo loco, quove mortis genere, scriptores variant. Krantzius lib 8. Saxonia, aliique (quos refert Sanderus de visibili monarchia) scribunt in Apuliam profectum, ibidem morbo correptum esse: a quo dum conualesceret, a Manfredo filio, imposto ori puluino oppressum esse. Gobelinus ætate sexta cap. 64.

Et deinde, inquit, ad regnum Siciliae se totum contulit, & ibi tandem morbo correptus, sine sacramentorum perceptione, & vt dicebatur, sine poenitentia defunctus est. Abbas Stadenſis & Matthæus Paris huius temporis ſcriptores ambo ſcribunt eum poſt inſignem poenitentiam peractam ab epiſcopo Panormitano abſolutum, & in Sicilia tumultum fuiſſe. Quidquid horum ſit, ſine dubio meruerat impiiſſimus pater talia pati a filio carnali, qui Romanam eccleſiam matrem ſuam, patremque ſuum ſpiritualem Romanum pontificem, tot modis per tot annos nefarie admodum perfecutus fuerat. Poſt Fridericum imperio amotum, fuit interregnum viginti octo annorum, vſque ad Rodolphum primum imperatorem.

EPISTOLA I.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD PRÆLATOS ANGLIÆ.

Auxilium pecuniæ ab Angliſ expetit.

Innocentius epiſcopus ſeruus ſeruatorum Dei abbatibus eorumque conuentibus, exemptis & non exemptis, in Cantuarienſi diaceſi conſtitutis, ſalutem & apoſtolicam benediſtionem.

ILLAM de veſtræ ſinceritatis affectibus ſpem gerimus, & fiduciam obtinemus, vt quoties ſedi apoſtolicæ matri veſtræ neceſſitatis articulus imminet, ad vos, tamquam dilectos eius filios & deuotos, ac pro ipſius oneribus releuandis ſemper paratos & promptos, incunctanter cum omni fiducia recurrere valeamus. Cum igitur ſedes ipſa apoſtolica prædicta per ea quæ piæ memoriæ Gregorii papæ prædeceſſoris noſtri auctoritate in Anglia aliſque regnis populi Chriſtiani pro eiufdem ſedis ſubſidio ſunt collata & collecta, non adhuc a debitorum ſuorum, quæ pro catholice fidei, eccleſiaſtica libertatis, & patrimoni ſui deſenſione, contraxerat, onere valeat releuari, ad veſtræ deuotionis effectum, neceſſitate cogente, fiducialiter recurrentes, vniuerſitatem veſtram, de conſilio fratrum noſtrorum, rogamus, attentius monemus,

Concil. Tom. 28.

Bbb ij

per apostolica scripta præcipiendo mandantes, & mandando præcipientes, quatenus præscriptæ necessitatis & oneris instantia, qua Romana ecclesia, mater vestra spiritualis, grauius perurgetur, affligitur, & pene opprimitur, affectione pensantes, vt conuenit, filiali, & compassionem super hoc habentes debitam erga ipsam, nobis & sibi, pro solutione debitorum illorum prædictorum, in ea subuenire curetis pecuniæ quantitate & summa, qualem & quantam dilectus filius noster magister Martinus, camerae nostræ clericus, & lator præsentium, vobis ex parte nostra duxerit declarandam exprimendamque. Eamque ipsam pecuniam, per vos collatam, dicto magistro Martino, aut ipsius nuntiis, infra terminum, quem idem vobis præfiget, assignetis; preces nostras taliter impleturi, quod nos deuotionem vestram merito commendare possimus, & super hoc aliter procedere non cogamur. Datum Laterani septimo Idus Ianuarii, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA II.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD HENRICVM III. REGEM ANGLIÆ

Pro episcopo Vvintoniensi exule.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei carissimo in Christo filio regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

POSTQVAM Dei benignitas humilitatem nostram ad apostolicæ vocauit officium dignitatis, illam concepit de tua serenitate fiduciam, quod in his quæ sunt ad honorem ecclesiæ se promptam haberet & vigilem exhiberet. Prouenit ex hoc, quod cum venerabilem fratrem nostrum, quondam Norvvicensem, Vvintoniensi ecclesiæ de fratrum nostrorum consilio concessimus in pastorem, preces tibi direximus speciales, vt eidem pro diuina & nostra reuerentia te redderes affectu beneuolum & effectum serenū, ac si quæ castra & maneria ipsius ecclesiæ, prompta benignitate ei faceres assignari. Tu vero, sicut mirantes audiuius & dolemus, nedum preces huiusmodi voluisti deducere ad effectum, imo, quod est grauius, in verba nihil

debitæ modestiæ vel reuerentiæ filialis habentia prorupisti; asserens quod nulla postulatio in regno Angliæ per sedem apostolicam admitti possit vel debeat, te inuito, & quod illam quam nos in spiritualibus, tu in temporalibus habeas potestatem: nec quis postulatus possit absque tuo consensu possessionem temporalium obtinere. Adiecisti præterea quod translationem ipsius episcopi reputares inualidam, tamquam a nobis per vitium subreptionis obtentam. Hæc siquidem, fili carissime, non Dei, non ecclesiæ, non tuæ resonant sublimitatis honorem, non sapiunt iustitiam, non redolent æquitatem, præsertim cum teneat omnium credulitas pia fidelium, quod apostolicæ sedis auctoritas liberam habeat in ecclesiis vniuersis potestatem a Dei prouidentia: nec arbitrio principum ipsa stare cogitur, vt eorum in electionum vel postulationum negotiis requirat assensum. In quibus tamen, Dominum habendo præ oculis, sic prouide procedit & caute, quod per illam nullius possit honori detrahi, vel iustitiæ derogari. Sicut etiam in translatione ipsius episcopi dignoscitur processisse, in quo promouit hominem scientia, moribus & honestate perspicuum, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectum, olim tibi carum & amabilem, ac semper tuis beneplacitis secundum Dominum totis viribus intendere cupientem, per cuius industriam probatam in plurimis honoris & commodi proficere poteris incrementis. Sed tamen non suggerat astutia susurrorum, a quibus parare dispendia virtuosus pro indifferenti ducitur, dummodo sua specialia commoda vel priuata desideria consequantur. Tuam itaque celsitudinem affectione qua possumus exhortamur, & obsecramus in Domino Iesu Christo, quatenus ab impia suggestione talium regni pietatis auertens auditum, ecclesiam Dei continuo prosequaris honore, & indultæ sibi desuper libertatis priuilegium conseruare studeas illibatum: & nunc & in posterum tui regni prælatos ea quæ in spiritualibus seu temporalibus spectant ad ipsorum ecclesias libere consequi & pacifice possidere permittas. Ceterum solerti considerans meditatione, quod in apostolici prosecutione officii diuini nominis deseruimus honori, quæ de præfato episcopo cum solenni deliberatione fecimus non ad ani-

mum reuoces, non aliquo impedimento perturbes. Sed qui cordi nostro statuimus, vt te specialem inter alios terræ principes habeamus, in ipso impartiri procurans honorem, sibi castra & maneria cum fructibus inde perceptis a tempore translationis huiusmodi, omni postposita difficultate resignes, ac beneuola benignitate concedas, quod sollicitudinem ei creditam possit cum effectu prosequi, tua fauente gratia speciali. Alias autem cum libertatem ecclesiasticam in diebus nostris velimus non minui, sed Deo propitio augeri cupiamus, nullatenus sustinere poterimus, quod nos in ipso episcopo tam præiudiciali iniuriam patiamur.

Datum Laterani tertio Kalendas Martii, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA III.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD FRATRES ORDINIS PRÆDICATORVM.

Fratres Prædicatores a tramite disciplinae sancti Benedicti exorbitantes corriguntur, & in viam meliorem diriguntur.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei magistro & fratribus ordinis Prædicatorum salutem & apostolicam benedictionem.

NON solum in fauorem conuersi, sed etiam monasterii, probationis tempus a sanctis patribus est indultum, vt ille asperitates illius, & istud mores illius valeat experiri. In regula quoque beati Benedicti præcipitur vt ad conuersionem nouiter venientibus non facilis tribuatur ingressus, sed, sicut docet Apostolus, an sit ex Deo spiritus comprobetur, & dura & aspera, per quæ itur ad Dominum, exponantur. Postea in eadem regula subiungitur, vt dicatur: Ecce lex sub qua militare desideras; si eam obseruare potes, ingredi; alioquin, liber venisti, liber discedas. Insuper felicitatis recordationis Gregorius papa prædecessor noster statuit, vt positi in probatione nouitii ante susceptum religionis habitum, qui dari profitentibus consuevit, seu ante professionem emissam,

ad statum pristinum redire possint libere infra annum. Et ad omnem ambiguitatem penitus amouendam, cum in quibusdam locis religiosi nouitiorum habitus non distinguatur ab habitu professorum, professionis tempore benedicantur vestes quæ profitentibus conceduntur, vt nouitiorum ac professorum habitus discernatur. Licet igitur zelum animarum habentes, eas lucrari Domino solícite cupiatis; quia tamen decet & expedit vt conscientia puritati non desit iudicium rationis, ne vnde spiritalis profectus quaritur, inde salutis dispendium subsequatur, vobis de fratrum nostrorum consilio in virtute obedientia sub pœna excommunicationis auctoritate præsentium districtius inhibemus, ne ante annum probationis elapsum, qui est maxime in subsidium fragilitatis humanæ regulariter institutus, quemquam ad professionem vestri ordinis, seu renuntiationem sæculi faciendam, recipere præsumatis; nec constitutum in probatione nouitium aliquatenus impedire, quo minus infra eundem annum probationis ad aliam religionem, quam maluerit, transeat, sicut de sua processerit libera voluntate, non obstante statuto contracto, si quod a nobis est editum, quod irritum decernimus & inane, vel aliquibus literis a sede apostolica impetratis, seu etiam impetrandis, quæ de præmissis expressam non fecerint mentionem. Quod si forte contra huiusmodi inhibitionem quemcumque recipere præsumpseritis, decernimus eum qui taliter receptus fuerit nullatenus vestro esse ordini alligatum, vosque a receptione quorumlibet ad professionem eiusdem ordinis fore ipso facto suspensos, & insuper pœnæ subiiciendos, quæ fratribus ipsius ordinis pro culpis infligi grauioribus consuevit. Nulli ergo, &c.

Datum apud ciuitatem Castellanam decimoquinto Kalendas Iulii, pontificatus nostri anno primo.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD CONVENTVM ET PRIOREM ECCLESIE
CHRISTI CANTVARIENSIS.Dirimitur lis inter episcopum Lincolniensem & con-
uentum Cantuariensem.*Innocentius episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis conuentui
& priori ecclesie Christi Cantuariensis salutem
& apostolicam benedictionem.*

EXHIBITA nobis venerabilis fratris nostri episcopi
Lincolniensis petitio continebat, quod cum, vobis
contententibus iurisdictionem metropolitani, quam ad
vos Cantuariensi sede vacante in prouinciam Cantua-
riensem, tam ex priuilegio sedis apostolicæ, quo nun-
quam adhuc vsi fuistis, quam de iure communi pertine-
re dicitis, in eum & suos subditos committendo eorum
causas & appellationes ab eis interpositas exercere; ipse
graue sibi ex hoc præiudicium generari conspiciens, ad
sedem apostolicam, cuius interest quæstiones tam arduas
metropolitana sede vacante dirimere, prouocasset, vos in
eum & in eius subditos suspensionis & excommunica-
tionis sententias occasione huiusmodi pro vestra volun-
tatis arbitrio promulgastis: quare nobis humiliter sup-
plicauit, vt prouideri sibi super hoc paterna sollicitudine
curaremus. Volentes igitur ex officio nostro sic eidem e-
piscopo & suis subditis subuenire, quod ius alterius non
lædamus, vniuersitati vestrae per apostolica scripta man-
damus, quatenus infra octo dies post receptionem præ-
sentium, absque vestro & partis alterius præiudicio, rela-
xetis prædictas sententias ad cautelam. Alioquin venera-
bilibus fratribus nostris archiepiscopo Eboracensi, & e-
piscopo Dunelmensi, damus literis nostris in mandatis, vt
ipsi extunc sine præiudicio partium, tam super petitorio,
quam etiam super possessorio, sententias relaxent eadem,
contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione
postposita comescendo. Datum Anagninæ decimo Ka-
lendas Septembris, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA V.
 INNOCENTII PAPÆ IV.
 AD PRÆLATOS ANGLIÆ.

De subsidio pecuniario regi de redditibus suis conferendo.

Innocentius episcopus, &c. archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, archidiaconis, decanis, & aliis ecclesiarum prælatis & clericis per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

DEBET mater ecclesia hos qui regali præ eminent dignitate illa prærogatiua prosequi, & ea muneris gratia præuenire, quod in ipsius deuotione potestas semper ferueat, & ad eius per consequens subiectorum obsequia pertuigil habeatur. Cum igitur inter reges ceteros orbis terræ carissimum in Christo filium nostrum regem Angliæ illustrem singularis dilectionis brachiis amplectamur, qui veluti princeps catholicus & deuotus Romanam ecclesiam matrem suam filiali subiectione & obsequio deuotionis sic semper studuit venerari, quod nequam ab ipsius beneplacitis declinaret, quinimo quæ ipsi grata nouit & placita sollicitudine prompta peregit; non est mirum, imo condecens est & condignum, si ipsius precibus facilius annuamus, si honoris ipsius & status quæramus gloriam & augmentum: si ad quod affectus ipsius dirigatur, vestra liberalitatis effectus consonet in id ipsum. Sane cum idem rex, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, pro quibusdam negotiis magnis & arduis quæ sibi imminebant adeo subierit grauiam & subire adhuc ipsum oporteat onera expensarum, quod vestra subuentionis indigere subsidio dignoscatur, vniuersitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attente, per apostolica scripta mandantes, quatenus attendentes prudenter, quod vos decet & conuenit eo libentius ipsius regis supportare labores, & grauamina releuare, quo minus posset sine vestri status & honoris dispendio alicuius iacturæ vel incommoditatis onere prægrauari, sibi de vestris redditibus honestum subsidium liberaliter conferatis: vt idem expensarum suarum, vestra subuentionis propitiantie dextera, perferre leuius onus possit, vosque pro-

Concil. Tom. 28.

Ccc

inde vobis eiusdem regis, cuius bonorum estis participes, honoris & gloriæ non expertes, fauorem & gratiam, quibus procul dubio indigetis, valeatis futuris temporibus vendicare, & nos, qui haberi volumus ex hoc ad vestra & vestrarum ecclesiarum commoda promptiores, deuotionis vestræ promptitudinem non immerito commendamus.

Datum Ianuæ quarto Kalendas Augusti, pontificatus nostri anno secundo.

EPISTOLA VI.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD ARCHIEPISCOPVM ET CAPITVLVM COLONIENSE.

De trium Magorum miraculis ac cultu.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei fratri archiepiscopo & dilectis filiis capitulo Colonensi salutem & apostolicam benedictionem.

LICET is, de cuius munere venit vt sibi a fidelibus suis digne ac laudabiliter seruiatur, de abundantia pietatis suæ, quæ merita supplicum excedit, vota bene seruientibus multo maiora retribuat quam valeant promereri, nihilo minus tamen desiderantes reddere Domino populum acceptabilem, fideles Christi ad complacendum ei, quasi quibusdam illectiuis muneribus, indulgentiis scilicet & remissionibus, inuitamus, vt exinde reddantur diuinæ gratiæ aptiores.

Cupientes igitur vt ecclesia vestra, in qua trium sanctorum Magorum corpora coruscantia multis miraculis sub veneranda custodia conseruantur, congruis honoribus frequentetur, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui ecclesiam ipsam in festiuitate ipsorum sanctorum venerabiliter visitauerint, annuatim de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, quadraginta dies de iniuncta sibi pœnitentia annis singulis misericorditer relaxamus.

Datum Lugduni sexto Kalendas Aprilis, pontificatus nostri anno quarto.

EPISTOLA VII.
INNOCENTII PAPÆ IV.

AD RAIMVNDVM DE PENNAFORTI
ORDINIS PRÆDICATORVM MAGISTRVM,
& prouincialem Hispania.

De hæresi extirpanda.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis priori prouinciali in Hispania, & fratri Raimundo de Pennaforti ordinis Prædicatorum, salutem & apostolicam benedictionem.

INTER alia desiderabilia cordis nostri specialiter id optamus, & ad illud potissime dirigimus nostræ intentionis affectum, per quod salus prouenit animarum, & nomen Domini gloriosum plenius collaudatur. Quia igitur Deo non est acceptabile obsequium absque fide, ad propagationem & corroborationem ipsius & Christianæ religionis augmentum quanta possumus sollicitudine vigilare debemus, & hoc per nos & alios incessanter verbo & opere procurare, vt diffundatur per orbem latius cultus Dei, & messe agri multiplicata dominici frumentum in caelestia horrea inferatur. In his autem nobis fratres vestri ordinis Dominus specialiter voluit esse adiutores, qui spretis mundi dissoluti blanditiis sub religionis arctæ rigore in voluntate Christo ad placitum famulantes, de fidelium campo extirpare noxia, & in eo plantare salubria, nec non muniti spiritali pro defensione fidei armatura errorum laqueis irretitos eripere, ac in regione dissimilitudinis conuersantes ad vnitatem matris ecclesiæ reuocare diligentia indefessa procurant; proficientes sibi per vitæ meritum, & aliis verbo pariter & exemplo. Vnde quia in inquisitione facienda contra hæreticos eorundem fratrum solertiam nouimus plurimum opportunam, ipsis huiusmodi negotium prouidimus specialiter committendum. Ideoque deuotionem vestram moneamus & hortamur in Domino Iesu Christo, vobis per apostolica scripta mandantes, quatenus ad ipsius prosecutionem negotii sollicitè intendens aliquos fratres eiusdem ordinis de regno Aragoniæ, quos ad hoc idoneos

Concil. Tom. 28.

Ccc ij

fore noueritis, inquisitores hareticæ prauitatis in prouincia Narbonensi per districtum tantum carissimi in Christo filii nostri Iacobi Aragonum regis illustris auctoritate nostra deputare curetis, iniungentes eisdem ut in negotio ipso secundum formam a bonæ memoriæ Gregorio papa prædecessore nostro editam, & a nobis postmodum innouatam, iuxta quam siquidem procedunt fratres dicti ordinis in ipsa Prouincia, sicut eidem negotio expedire uiderint, tam contra hæreticos, & ad ipsos accedentes, & fautores, & receptatores, ac defensores eorum, quam alios ipsi negotio aduersantes, neminem præter Deum in hac parte timendo, efficaciter procedere non omittant. Tu uero prior de consilio seniorum & discretorum fratrum præfati ordinis eiusdem regni inquisitores huiusmodi auctoritate nostra remoueas transferasque, alios substituas, uel supersedere facias, cum ex causa rationabili id uideris faciendum.

Datum Lugduni decimotertio Kalendas Nouembris, pontificatus nostri anno sexto.

EPISTOLA VIII.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD POTESTATES, RECTORES, CONSILIA,
ET COMMUNITATES PER LOMBARDIAM.

Constitutiones contra hæreticos a magistratibus secularibus obseruandæ.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis potestatibus, siue rectoribus, consiliis, & communitatibus ciuitatum, aliorumque locorum per Lombardiam, Romaniolam, & marchiam Treuisinam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

AD extirpanda de medio populi Christiani hareticæ prauitatis zizania, quæ abundantius solito succreuerunt, superfeminante illa licentius his diebus hominis inimico, tanto studiosius iuxta commissam nobis sollicitudinem insudare proponimus, quanto perniciosius negligemus eadem in necem catholici seminis peruagari. Volentes autem ut aduersus huiusmodi nequitia operarios confurgant, stentque nobiscum ecclesiæ filii, ac ortho-

xæ fidei zelatores, constitutiones quasdam ad extirpationem hæreticæ pestis edidimus, a vobis vt fidelibus eiusdem fidei defensoribus exacta diligentia obseruandas, quæ seriatim inferius continentur. Quocirca vniuersitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus singuli constitutiones easdem conscribi in vestris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim se aduersus sanctam hanc ecclesiam extollentem sine omissione aliqua procedatis: alioquin dilectis filiis priori prouinciali, & fratribus inquisitoribus hæreticæ prauitatis, ordinis Prædicatorum in Lombardia, marchia Treuisina, & Romaniola, damus nostris literis in mandatis, vt singulos vestrum ad id per excommunicationem in personas & interdictum in terram appellatione remota compellant.

Constitutiones autem sunt hæ:

I.

Statuimus vt potestas, seu rector, qui ciuitati præest, vel loco alii ad præsens, aut pro tempore præfuerit in futurum, in Lombardia, Romaniola, vel marchia Treuisina, iuret præcisè & sine tenore aliquo attendere inuolabiliter & seruare, & facere ab omnibus obseruari, toto tempore sui regiminis, tam in ciuitate vel loco sui regiminis, quam in terris suæ ditioni subiectis, omnes & singulas tam infra scriptas, quam alias constitutiones & leges tam canonicas quam ciuiles editas contra hæreticam prauitatem, & super his præcisè obseruandis recipiant a quibuslibet sibi in potestaria vel regimine succedentibus iuramenta: quæ qui præstare noluerint, pro potestatibus vel rectoribus nullatenus habeantur: & quæ vt potestates vel rectores fecerint, nullam habeant penitus firmitatem: nec vllus teneatur aut debeat sequi eos, etiam si de sequela præstanda eis exhibuerit iuramentum. Quod si potestas vel rector aliquis hæc omnia & singula seruare noluerit, vel neglexerit, præter notam periurii, & perpetuæ iacturam infamiæ, ducentarum marcarum pœnam incurrat, quæ irremissibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem communis integra conuertantur, & nihilo minus vt periurus & infamis, & tamquam hæreticorum fautor, de

Ccc iij

fide suspectus, officio & honore sui regiminis spoliatur: nec ulterius potestas seu rector in aliquo habeatur, aut de cetero ad aliquam dignitatem vel officium publicum nullatenus assumatur.

II.

Idem quoque potestas, seu rector, cuiuslibet ciuitatis vel loci in principio sui regiminis, in publica concione more solito congregata banno ciuitatis vel loci supponat tamquam pro maleficio omnes hæreticos vtriusque sexus, quocumque nomine censeantur, & teneatur bannum huiusmodi a suis prædecessoribus positum confirmare. Præcipue autem quod nullus hæreticus vel hæretica de cetero habitet, vel moretur, vel subsistat in ciuitate, seu aliquo loco iurisdictionis aut districtus eiusdem: & quicumque ipsum vel ipsam inuenerit, libere capiat, & capere possit impune: & omnes res ipsius vel ipsorum eis licenter auferre: quæ sint auferentium pleno iure; nisi auferentes huiusmodi sint in officio constituti.

III.

Idem quoque potestas, seu rector, infra tertium diem post introitum regiminis sui, duodecim viros probos & catholicos, & duos notarios, & duos seruitores, vel quot fuerint necessarii, instituere teneatur: quos diocesanus, si præsens extiterit, & interesse voluerit, & duo fratres Prædicatores, & duo Minores, ad hoc a suis prioribus, si conuentus ibi fuerint eorumdem ordinum, deputati, duxerint eligendos.

IV.

Instituti autem huiusmodi & electi possint & debeant hæreticos & hæreticas capere, & eorum bona illis auferre, & facere auferri per alios, & procurare hæc tam in ciuitate quam in tota eius iurisdictione atque districtu plenarie adimpleri, & eos ducere, & duci facere in potestatem diocesani, vel vicariorum eiusdem.

V.

Teneatur autem potestas seu rector quilibet in expensis communis, cui præest, facere duci eosdem hæreticos ita captos, quocumque diocesanus, vel eius vicarii, seu inquisitores vel inquisitor, in iurisdictione vel districtu diocesani episcopi, seu ciuitatis vel loci, voluerit illos duci.

VI.

Officialibus vero prædictis plena fides de his omnibus habeatur, quæ ad eorum officium pertinere noscuntur, sine aliquo specialiter præstito iuramento, probatione aliqua in contrarium non admittenda, vbi duo vel tres vel plures præsentés fuerint ex eisdem.

VII.

Porro cum officiales huiusmodi eliguntur, iurent hæc omnia exequi fideliter & pro posse, ac super his semper meram dicere veritatem, quibus ab omnibus in his quæ ad officium eorum pertinent plenius pareatur.

VIII.

Et tam dicti duodecim quam seruitores & notarii prætaxati, simul vel diuisim plenariam præcipiendi sub pœna & banno quæ ad officium suum pertinent habeant potestatem.

IX.

Potestas autem, vel rector, teneatur habere firma & rata omnia præcepta, quæ occasione officii sui fecerit, & pœnas exigere non seruantium.

X.

Quod si dictis officialibus aliquo tempore aliquod damnum contigerit in personis vel rebus, pro suis officiis exequendis, a communi ciuitatis vel loci, per restitutionem plenariam seruentur indemnes.

XI.

Nec ipsi officiales vel eorum heredes possint aliquo tempore conueniri de his quæ fecerint, vel pertinent ad eorum officium, nisi secundum quod eidem diœcesano & fratribus videbitur expedire.

XII.

Ipsorum autem officium duret tantummodo per sex menses: quibus completis, potestas teneatur totidem subrogare officiales secundum formam præscriptam; qui prædictum officium secundum formam eandem in aliis sex mensibus sequentibus exequantur.

XIII.

Sane ipsis officialibus dentur de camera communis ciuitatis vel loci, quando exeunt ciuitatem vel locum pro hoc officio exequendo, vnicuique pro qualibet die de-

cem & octo imperiales in pecunia numerata, quos potestas vel rector teneatur eis dare, vel dari facere, infra diem tertium, postquam ad eandem redierint ciuitatem vel locum.

XIV.

Et insuper habeant tertiam partem bonorum hæreticorum quæ occupauerunt, & multarum ad quas fuerunt condemnati, secundum quod inferius continetur, & hoc salario sint contenti.

XV.

Sed ad nullum aliud, quod istud officium impediatur vel impedire possit vlllo modo, officium, vel etiam exercitium, compellantur.

XVI.

Nullum etiam statutum conditum vel condendum eorum officium vlllo modo valeat impedire.

XVII.

Et si quis horum officialium propter ineptitudinem, vel inertiam, vel occupationem aliquam, vel excessum, diocesano & fratribus suprascriptis visus fuerit amouendus, ipsum ad mandatum vel dictum eorum teneatur amouere potestas aut rector, & alium secundum formam præscriptam substituere loco eius.

XVIII.

Quod si quis eorum, contra fidem & sinceritatem officii sui, in fauorem hæresis deprehensus fuerit excessisse, præter notam infamiae perpetuæ, quam tamquam fautor hæreticorum incurrat, per potestatem vel rectorem ad diocesani loci & dictorum fratrum arbitrium puniatur.

XIX.

Potestas præterea militem suum, vel alium assessorem, si diocesanus vel eius vicarius, aut inquisitores a sede apostolica deputati, seu dicti officiales petiuerint, cum ipsis officialibus mittere teneatur, & cum ipsis eorum officium fideliter exercere. Quilibet etiam si præsens in terra, vel requisitus fuerit, teneatur tam in ciuitate quam in iurisdictione vel in districtu quolibet, dare ipsis officialibus vel eorum sociis consilium & iuuamen, quando voluerint hæreticum, vel hæreticam capere, vel spoliare aut inquirere: seu domum vel locum, aut aditum aliquem intro-
ire

ire pro hæreticis capiendis, sub viginti quinque librarum imperialium pœna vel banno; vniuersitas autem burgi, sub pœna & banno librarum centum, villa vero librarum quinquaginta imperialium pro qualibet vice soluenda in pecunia numerata. XX.

Quicumque autem hæreticum vel hæreticam captum vel captam auferre de manibus capientium vel capientis ausus fuerit, vel defendere ne capiatur, seu prohibere aliquem intrare domum aliquam vel turrin seu locum aliquem ne capiatur, & inquiratur ibidem, iuxta legem Paduæ promulgatam per Fridericum tunc imperatorem, publicatis bonis omnibus, in perpetuum relegetur, & domus illa, a qua prohibiti fuerint, sine spe reædificandi funditus destruatur, & bona quæ ibi reperta fuerint fiant capientium, ac si hæretici fuissent ibidem inuenti: & tunc propter hanc prohibitionem vel impeditionem specialem burgus componat communi librarum ducentarum, & villa librarum centum, & vicinia tam burgi quam ciuitatis librarum quinquaginta imperialium, nisi infra tertium diem ipsos defensores vel defensorem hæreticorum potestati captos duxerint personaliter præsentandos.

XXI.

Teneatur insuper potestas, seu rector quilibet, omnes hæreticos vel hæreticas, qui capti amodo fuerint, per viros catholicos ad hoc electos a diœcesano, si fuerit præsens, & fratribus supradiçtis, in aliquo speciali carcere tuto & securo, in quo ipsi soli detineantur, seorsum a latronibus & bannitis, donec de ipsis fuerit definitum, sub expensis communis ciuitatis vel loci sui facere custodiri.

XXII.

Si quandoque aliqui vel aliqua non hæretici pro captis hæreticis, ipsis non contradicentibus, fuerint assignati, vel se forsitan assignauerint, prædicti suppositi perpetuo carceri mancipentur, & hæretici nihilo minus reddi & assignari cogantur: & qui hunc dolum fecerint, iuxta legem prædictam, bonis omnibus publicatis, in perpetuum relegetur.

XXIII.

Teneatur insuper potestas, vel rector quilibet, cum bono & securo comitatu omnes hæreticos & hæreticas, quocumque nomine censeantur, infra quindecim dies

postquam fuerint capti, diœcesano vel eius speciali vicario, seu hæreticorum inquisitoribus præsentare, pro examinatione de ipsis & eorum hæresi facienda.

XXIV.

Damnatos vero de hæresi per diœcesanum, vel eius vicariũ, seu per inquisitores prædictos, potestas, vel rector, vel eius nuntius specialis eos sibi relictos recipiat statim, vel infra quinque dies ad minus, circa eos constitutiones contra tales editas seruaturus. XXV.

Teneatur præterea potestas, seu rector, omnes hæreticos quos captos habuerit cogere, citra membri diminutionem & mortis periculum, tamquam vere latrones & homicidas animarum, & fures sacramentorum Dei & fidei Christianæ, errores suos expresse fateri, & accusare alios hæreticos quos sciunt, & bona eorum, & credentes, & receptatores, & defensores eorum, sicut coguntur fures & latrones bonorum temporalium accusare suos complices, & fateri maleficia quæ fecerunt.

XXVI.

Domus autem, in qua repertus fuerit aliquis hæreticus vel hæretica, sine vlla spe reâdificandi funditus destruat: nisi dominus domus eos ibidem procurauerit reperi. Et si dominus illius domus alias domos habuerit contiguas illi domui, omnes illæ domus similiter destruantur, & bona quæ fuerint inuenta in domo illa, & in domibus illis adhærentibus, publicentur, & fiant auferentium, nisi auferentes fuerint in officio constituti. Et insuper dominus domus illius, præter notam infamiæ perpetuæ, quam incurrat, componat communi ciuitatis vel loci quinquaginta libras imperiales in pecunia numerata: quam si non soluerit, in perpetuo carcere detrudatur. Burgus autem ille in quo hæretici capti fuerint vel inuenti, componat communi ciuitatis libras centum, & villa libras quinquaginta, & vicinia tam burgi quam ciuitatis libras quinquaginta imperiales in pecunia numerata.

XXVII.

Quicumque vero deprehensus fuerit dare alicui hæretico vel hæreticæ consilium, vel auxilium, seu fauorem, præter aliam poenam superius & inferius prætaxatam, extunc ipso iure in perpetuum sit factus infamis, nec ad pu-

blica officia seu consilia, vel ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur: sit etiam instabilis, vt nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus præterea ei super quocumque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum, nullius penitus sint momenti. Credentes quoque erroribus hæreticorum tamquam hæretici puniantur.

XXVIII.

Teneatur insuper potestas, seu rector, nomina virorum omnium, qui de hæresi fuerint infamati vel banniti, in quatuor libellis vnus tenoris facere annotari: quorum vnum commune ciuitatis vel loci habeat, & alium dioecesanus, & tertium fratres Prædicatores, & quartum fratres Minores: & ipsorum nomina ter in anno & in concione publica solenniter faciat recitari.

XXIX.

Teneatur quoque potestas, seu rector, filios & nepotes hæreticorum, & receptatorum, defensorum, & fautorum diligenter inuestigare, eosque ad aliquod officium publicum seu consilium nullatenus admittere in futurum.

XXX.

Teneatur præterea potestas, seu rector, vnum de assessoribus suis, quem elegerit dioecesanus, si fuerit præfens, & inquisitores prædicti ab apostolica sede dati, mittere, cum eis quandocumque voluerint, in iurisdictione ciuitatis atque districtu: qui assessor, secundum quod prædictis inquisitoribus visum fuerit, ibi tres aut plures boni testimonii viros, vel totam viciniam, si eis videbitur, iurare compellat, quod si quos ibidem hæreticos sciuerint, vel bona eorum, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu a communi conuersatione fidelium vita & moribus dissidentes, vel credentes, aut defensores, seu receptatores, vel fautores hæreticorum, eos dictis inquisitoribus studeant indicare. Ipse autem potestas contra accusatos procedat secundum leges quondam Friderici tunc imperatoris Paduæ promulgatas.

Concil. Tom. 28.

Ddd ij

XXXI.

Teneatur insuper potestas, seu rector, in destructione domorum, & condemnationibus faciendis, & in rebus inuentis vel occupatis consignatis & diuidendis, de quibus superius dicitur, infra decem dies, postquam accusatio facta fuerit, hæc omnia exequi cum effectu, & condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menses exigere, & diuidere illas sicut inferius continetur, & eos qui soluere non potuerint banno maleficii supponere, & donec soluant in carcere detinere; alioquin pro his omnibus & singulis syndicetur, sicut inferius continetur; & insuper teneatur vnum de assessoribus suis, quemcumque diocesanus, vel eius vicarius, & dicti inquisitores hæreticorum voluerint, ad hæc peragenda fideliter assignare, & mutare pro tempore, si eis visum fuerit opportunum.

XXXII.

Omnes autem condemnationes vel pœnæ, quæ occasione hæresis factæ fuerint, neque per concionem, neque per consilium, neque ad vocem populi, vlllo modo aut ingenio aliquo tempore valeant relaxari.

XXXIII.

Teneatur autem potestas, seu rector, omnia bona hæreticorum, quæ per dictos officiales fuerint occupata seu inuenta, & condemnationes pro his exactas diuidere tali modo: vna pars deueniat in commune ciuitatis vel loci; secunda in fauorem & expeditionem officii detur officialibus qui tunc negotia ipsa peregerint; tertia ponatur in aliquo tuto loco, secundum quod dictis diocesano & inquisitoribus videbitur, reseruanda & expendenda per consilium eorundem in fauorem fidei, & ad hæreticos extirpandos, non obstante huiusmodi diuisioni statuto aliquo condito vel condendo.

XXXIV.

Si quis autem de cetero aliquod istorum statutorum aut constitutionum attentauerit delere, diminuere, vel mutare sine auctoritate sedis apostolicæ speciali, potestas seu rector, qui pro tempore fuerit in illa ciuitate vel loco, teneatur eum tamquam defensores hæreticorum publicum & fautorem secundum formam præscriptam perpetuo publice infamare, atque punire in libris quinquaginta

imperialium in pecunia numerata: quam si exigere non poterit, eum maleficii banno supponat, de quo eximi non valeat, nisi soluerit duplam dictæ pecuniæ quantitatem.

XXXV.

Teneatur sane potestas, seu rector, infra decem dies sui regiminis syndicare præcedentem proxime potestatem vel rectorem, & eius etiam assessores, per tres viros catholicos & fideles, electos ad hoc per diocesanum, si fuerit præfens, & per fratres Prædicatores & Minores, de omnibus his quæ in statutis istis seu constitutionibus & legibus contra hæreticos & eorum complices editis continentur, & punire ipsos, si excefferint, in omnibus & singulis quæ omiserint, & cogere restituere de propria facultate; non obstante si per aliquam licentiam consilii vel alterius cuiuslibet a syndicatione fuerint absoluti.

XXXVI.

Iurabunt autem prædicti tres viri bona fide syndicare præfatos de omnibus supradictis.

XXXVII.

Ceterum teneatur potestas, seu rector, cuiuslibet ciuitatis vel loci delere seu abradere penitus de statutis vel capitularibus communis quodcumque statutum conditum vel condendum, quod inueniatur contradicere istis constitutionibus, seu statutis & legibus quomodolibet obuiare, & in principio & medio sui regiminis hæc statuta, seu constitutiones & leges, in publica concione solenniter facere recitari, & etiam in aliis locis extra ciuitatem suam vel locum, sicut diocæsano, seu inquisitoribus & fratribus supradictis, visum fuerit expedire.

XXXVIII.

Porro hæc omnia statuta, seu constitutiones, & leges, & si quæ aliæ contra hæreticos & eorum complices tempore aliquo auctoritate sedis apostolicæ conderentur, in quatuor voluminibus vnus tenoris debeant contineri: quorum vnum sit in statuario communis cuiuslibet ciuitatis, secundum apud diocesanum, tertium apud fratres Prædicatores, quartum apud fratres Minores, cum omni sinceritate feruentur, ne possint per falsarios in aliquo violari.

Datum Perusii Idibus Maii, pontificatus nostri anno IX.

Ddd iij

INNOCENTII PAPÆ IV.

Sententia excommunicationis in Ezelinum.

*Innocentius episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam
memoriam rei gestæ.*

TRVCVLENTAM vnus hominis rabiem, inhumanam
sæuamque barbariem Ezelini videlicet de Romano,
quem diræ malignitatis enormitas fecit insignem, & mun-
do non incognita factorum atrocium multitudo specta-
bilem, humana societas ad eligendum improba a male
potentium tyrannide instituta, indigne forsitan pertulisse
videtur: sed indignius procul dubio noscitur sustulisse.
Hic siquidem sub humani vultus effigie bellualem ani-
mum retinens Christiani sanguinis sitibundus, & viribus
rigidus alienis, implacabile aduersus communia humani-
tatis fœdera bellum gerit. Non enim solum ferali homi-
num excidio debacchatur in corpora, verumetiam super
communem modum, mensuram & numerum exhaulti
cruoris profluuiio non contentus, per catholicos fidei cor-
ruptores spiritualis vitæ operatur exitium in interitum a-
nimarum. Nimirum si in suis atrocitatibus propria con-
tra infensos sibi exequeretur odia, iam deferuisset in eo
incalescens animi feritas peractæ vltionis refrigerio miti-
gata in his quos habere videbatur exosos. Sed eius effe-
ra crudelitas sic in omnes excandescit, vt nec fortunæ
nec vitæ pepercerit etiam amicorum, nec sexum misera-
tus fuerit in quibuslibet vel atatem, nec alicuius religionis
vel ordinis veneratus honorem, necans paruulos inno-
centes, adultos nequiter perimens, diuersis excogitatis in
eis generibus tormentorum, & quod pudorosum est co-
gitare vel loqui, horrido impiæ sectiõis cultro tam femi-
nas, vt dicitur eunuchizare quam mares, spem futuræ
prolis occidens in superstitibus occisorum, vt ex inten-
tione quodammodo fiat eorum etiam, quos adhuc de
lumbis natura non protulit, homicida. Quis ergo dubi-
tet eum in hominibus non tantum personas persequi, sed
etiam naturam? Quis ambigat illum quasi non hominem

humani generis fore publicum inimicum? Hunc ex genere cum publice damnati hæretici filius fuerit, hæreticorumque cognatus, hunc etiam ex moribus cum eum perfidum esse contraria religioni Christianæque fidei opera manifestent, nos eum publicæ opinionis concurrente assensu, vnam de subdolis vulpeculis præsumpsimus esse quæ vineam Domini sabaoth demoliri non cessant, testamentum æterni euangelii corrumpentes. Ad hunc autem nequissimæ intentionis effectum eo ingenii sui calle processit, quia in quos potuit, vasa sceleratissimæ infectionis arripens, per corporalis necis formidinem, quæ plerumque cadit in fortes, residuos regionis suæ viros redegit in paruulos, vt eis animorum confidentia, libertatis priuilegio & veritatis oraculo destitutis, facile per magistrorum sub prædicti Ezelini præsidio ad subuertendas fidelium mentes in marchia Teruisinæ partibus emergentes, in publicum peruersa infectionis hæreticæ dogmata suggerantur. Execrans præterea commune omnibus gentibus & magnum in Christo & ecclesia matrimonii sacramentum, quod non humanæ voluntatis inuentio statuit, sed diuinæ institutionis commendat auctoritas, quod temporaliter orientis ex homine Saluatoris natiuitas honorauit, quodque cunctis fere animantibus suggerit in eis infusus ordo naturæ, damnabili & de typho abominationis hæreticæ procedente præsumptionis audacia separat contra legis euangelicæ interdictum legitimæ coniunctionis foedere copulatos, adeo inter complices suos foeda connubia & adulterina coniugia coniungendo, ex quibus spuria vitulina prodeunt, radices altas posteritatis prospere non datura. Nos itaque quos licet immeritos summus fidelium pastor ad arcendos a redempto Christi sanguine greges ferales impetus salutem Christiani populi lædentes & vitam, nec non ad huiusmodi inuestigandas assiduis vigiliis capiendasque vulpeculas ecclesiæ suæ voluit præsidere, valido clamore Christiani sanguinis, quo idem Ezelinus terram operuit, nec minus euangelicæ fidei quam molitur euertere periculo excitati, per religiosos viros discernere curauimus, & videre, an idem Ezelinus illud circa fidem catholicam naufragium pateretur, quod de ipso detestanda nuntiabant opera, & vulgata infamia prædica-

bat. Cum autem ipsi religiosi super his cum diligentia inquirentes, eundemque de fide Christi non recte sentire, & haberi debere suspectum veris indiciis comperissent, tandem ipse ad sedem apostolicam nuntios destinavit, quibus bonæ memoriæ Sabinensem episcopum concessimus auditorem, coram quo ad iurandum in ipsius Ezelini anima se obtulere paratos, quod idem de Deo & catholica fide credebatur secundum quod Romana tenet ecclesia & docet esse credendum. Sed quoniam a dicto episcopo vel a nobis huiusmodi purgatio admissa non exitit, cum in tanto crimine non per nuntios, sed per propriam personam præstanda esset purgatio, coram nobis sibi præfiximus terminum, quo apostolico se conspectui præsentaret, facturus super his quod ordo exigeret rationis, oblata sibi de securitate personæ in veniendo & redeundo plenaria cautione. Vnde quia nec in eodem termino, nec post ipsum venire vel mittere procuravit, ipsum, qui plurimum erat alias excommunicationum laqueis irretitus, & quod de fide catholica male sentiret certa ratione suspectus, anathematis vinculo duximus innodandum; alium ei terminum assignantes, quo in nostra compareat præsentia, super præmissis mandatis ecclesiæ pariturus; denunciando publice, quod nisi usque ad terminum ipsum id faceret, extunc procederemus gravius contra eum iuxta legitimas & canonicas sanctiones. Cum autem venire seu mittere, licet ultra terminum diutius expectatus, obstinatione damnabili despexisset, & non solum per annum, sed per biennium vilipensis ecclesiæ clauibus prædictum sustinisset contemptibiliter anathema, nos, quia non debebamus ulterius canonicum contra eum differre iudicium, quem tam longum diffugium & tam dura pertinacia reum tanti criminis ostendebant, præsertim quia huiusmodi iudicii tarditas periculosam forte aliquibus præbebat audaciam, & quos a malis festinata unius poena compesceret, protelata forsitan ad illam laxaret, eundem Ezelinum tamquam hæreticum reputantes, decrevimus ipsum, habito fratrum nostrorum consilio, promulgatis adversus hæreticos sanctionibus subiaccere; nisi usque ad Kalendas Augusti tunc proxime secuturas coram nobis comparetur, nostris & ecclesiæ pariturus præcise beneplacitis

tis & mandatis: quem siquidem terminū tunc sibi ex multa benignitate apostolicæ sedis præfiximus, cum eum saluari vellemus potius quam perire. Ipse vero contra Deum & contra homines collo rebellionis extento, & ad omnem fidei Christianæ inobedientiã spiritu obfirmato, tamquam prolapsus in desperationis abyssum, & humani pudoris, diuini iudicii, ac salutaris consilii pertinax aspernator, imminetia sibi discrimina quæcumque contempsit: & perire potius eligens quam parere, nec in termino sibi ex multa ecclesiæ miserationis lenitate concessio, nec postmodum diutius expectatus venire curauit. Nos autem illius periculo condolentes, adhuc volumus eius duritiam solita sedis apostolicæ benignitate mulcere, si forte ad suscipiendum salutis remedium aliqua in eo scintilla sanioris consilii remansisset; ipsumque non semel vel secundo, sed pluries, imo multoties ad..... iudicium edictis legitimis euocatum, duximus prolixis ad conuincendum inexcusabilem eius malitiam temporum spatiis expectandum. Porro idem, sicut aspidis surdissimæ filius, ad omnem monitoris vocem obturans auditum, iam per sex annos & amplius vocationis longanimitate & expectationis nostræ patientia est abusus. Nos igitur ex his attendentes quod diuturnioris erga eundem Ezelinum tolerantia pietas in communem multorum posset redundare perniciem, & vltior expectatio nihil operaretur in eo nisi contumaciam & contemptum; ne tantum malum in medio Christiani populi diutius toleratum latius peruagetur, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, præsentem fidelium populo qui in die cœnæ Domini ex diuersis mundi partibus ad apostolorum limina confluit, prædictum Ezelinum sicut manifestum hæreticum sententialiter iudicamus, ipsum excommunicatum & anathematizatum cum damnatis hæreticis deputando, adscripta illis damnationis stipendia recepturum, nisi forsitan eum, vsque ad festum ascensionis dominicæ proximæ venturum, ad præsentiam nostram personaliter venire audiemus; quod de abundantissima apostolicæ sedis clementia duximus adiungendum.

Datum Laterani quinto Idus Aprilis, pontificatus nostri anno vndecimo.

Concil. Tom. 28.

E e e

EPISTOLA X.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD OTTONEM CARDINALEM TVSCVLANVM.

De controuersia orta inter archiepiscopum Nicosiensem
Latinum ex vna parte, & episcopos Græcos
regni Cypri ex altera.

*Innocentius episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri
episcopo Tusculano apostolicæ sedis legato salutem
& apostolicam benedictionem.*

SVB catholicæ professione fidei atque cultu consistere
Sac proficere vniuersos, ceteris nostræ mentis deside-
rabilibus præferentes, illud tamquam acceptabilius ple-
niori desiderio cupimus, & ad hoc velut operatum salu-
tatis præcipuū intimis affectibus anxius aspiramus. Hæc,
inquam, vniō siue connexio cordi nostro inæstimabilis
gaudii rorem infunderet, si varias gentium nationes eius-
dem obseruantia fidei in vnum acceptabilem Christo po-
pulum adunaret. Id vtique anxie mentis nostræ ardo-
rem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, si omnes quos
olim in vnum catholicum gregem ouile collegit Domi-
ni, cum multi ab eo discesserint, in idem indiuiduum col-
legium vnus pastoris solidaret magisterium, & custodia
communiret. O si orientalibus Oriens ex alto luceret, &
sui luminis illustratione ipsos ad catholicam reduceret v-
nitatem, vt cum reliquis orthodoxis in vnus aulae collecti
gremio, de matris ecclesiæ vberē fluenta doctrinæ saluta-
ris haurirent: tunc ipsi ecclesiæ proueniret magnum & de-
siderabile salutare: tunc eius vterus sobole geminata con-
cresceret: tunc orientalibus oriretur supernæ illuminatio-
nis aurora: tunc eis claresceret Lucifer veritatis: tunc per
vniuersam ecclesiam inundantis gaudii erumperet pleni-
tudo: tunc exultatione nimia claresceret totus orbis, quia
valde bonum & iucundum existeret fratres simul in do-
mo Domini habitare: tunc eadem ecclesia multiplicata
lætitia nouæ iucunditatis canticum personaret. Verum
quia nonnulli Græcorum iam dudum ad deuotionem se-
dis apostolicæ redeuntes ei reuerenter obediunt & in-

rendunt, licet & expedit vt mores ac ritus eorum, quantū cum Deo possumus, tolerantēs, ipsos in Romanā ecclesiā obedientiā præferuemus: quamquam in iis quæ animarum periculum parerent, vel honestati ecclesiasticæ derogarēt, nec debeamus illis deferre aliquatenus nec velimus.

Sane inter venerabilem fratrem nostrum archiepiscopum Nicosiensem, & eius suffraganeos Latinos ex parte vna, & episcopos Græcos regni Cypri ex altera, de quibusdam certis articulis discordiam & turbationem fore subortam, & eorundem tenorem articulorum ac responsiones ipsorum Græcorū ad illos, nobis, vt melius possumus instrui super eis, plene ac prouide per tuas literas intimasti, solícite requirendo, vt prouidere super hoc apostolica diligentia curaremus. Nos autem literis ipsis affectuose receptis, earum seriem, & ipsos articulos, ac responsiones easdem, & cetera quæ continebantur in illis, vna cum fratribus nostris perlegimus & intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendantes, & meditantes ac deliberantes super his, prout rei qualitas exigebat. Circa hæc itaque sic deliberatio nostra refedit.

I.

Vt Græci eiusdem regni in vnctionibus quæ circa baptismum fiunt morem ecclesiæ Romanæ teneant & obseruent.

II.

Ritus vero seu consuetudo quam habere dicuntur vngendi per totum baptizandorum corpora, si tolli sine scandalo vel remoueri non potest, cum siue fiat, siue non, quantum ad baptismi efficaciam vel effectum, non multum referat, toleretur.

III.

Nec refert etiam vtrum in frigida vel calida aqua baptizent, cum parem vim & effectum in vtraque baptismum habere asseuerare dicantur.

IV.

Soli autem episcopi consignent chrismate in frontibus baptizatos: quia huius vnctio non debet nisi per episcopos exhiberi: quoniam soli apostoli, quorum vices gerunt episcopi, per manus impositionem, quam confirmatio vel frontis chrismatio repræsentat, Spiritum sanctum tribuisse leguntur.

V.

Singuli quoque episcopi in suis ecclesiis, in die coenæ Domini possunt secundum formam ecclesiæ chrisma conficere, ex balsamo quidem & oleo oliuarum: nam Spiritus sancti donum in chrisomatis vnctione confertur, & columba vtique, quæ ipsum designat Spiritum, oliuæ ramum ad arcam legitur retulisse. Sed si suum antiquum ritum in hoc Græci potius seruire voluerint, videlicet quod patriarcha vna cum archiepiscopis & episcopis eius suffraganeis, & archiepiscopi cum suffraganeis suis, simul chrisma conficiant, in tali eorum consuetudine tolerantur.

VI.

Nullis autem per sacerdotes vel confessores, pro satisfactione poenitentia, vnctio aliqua solummodo iniungatur.

VII.

Iac. 5.

Infirmis vero, iuxta verbum Iacobi apostoli, vnctio exhibeatur extrema.

VIII.

Porro in appositione aquæ, siue frigida, siue calida, vel tepida in altaris sacrificio, suam si velint consuetudinem Græci sequantur; dummodo credant & asserant, quod seruata canonis forma conficiatur pariter de utraque.

IX.

Sed eucharistiam in die coenæ Domini consecratam vsque ad annum, prætextu infirmorum, vt de illa videlicet ipsos communicent, non reseruent: liceat tamen eis pro infirmis ipsis corpus Christi conficere, ac per quindecim dies, & non longiori temporis spatio, conseruire: ne per diutinam ipsius reseruationem, alteratis forsitan speciebus, reddatur minus habile ad sumendum; licet veritas & efficacia semper eadem omnino remaneat, nec vlla vnquam diurnitate seu volubilitate temporis euanescat.

X.

In celebratione vero solennium, & aliarum Missarum, & de hora celebrandi eas, dummodo in confectione vel consecratione formam verborum a Domino expressam & traditam obseruent, & celebrando non transgrediantur horam nonam, suam sequi consuetudinem permittantur.

XI.

Sacerdotes autem dicant horas canonicas more suo: sed Missam celebrare, priusquam officium matutinale compleuerint, non præsumant.

XII.

Promouendi vero ad sacerdotium, & presbyteri qui præficiendi fuerint ecclesiarum regimini, examinentur antea diligenter, si præcipue de horis canonicis & Missarum officiis secundum distinctionem temporum exequendis sint sufficienter instructi; vt ad hæc non nisi digni & idonei admittantur.

XIII.

Ceterum vnusquisque sacerdos in aureo, vel argenteo solum, aut saltem stanneo calice sacrificet: habens corporale de lino candidum & nitidum, & altare mundis vestimentis opertum, vel decentibus paramentis.

XIV.

Mulieres autem seruire ad altare non audeant, sed ab illius ministerio omnino repellantur.

XV.

De ieiunio vero diei sabbati quadragesimali tempore, quamquam honestius & salubrius Græci agerent, si sic toto illo tempore abstinerent, vt nec vnico die institutum ieiunium violarent, teneant & seruent pro libito morem suum.

XVI.

Sacerdotes quoque coniugati, & alii quibus parochiarum cura vel ecclesiarum parochialium regimen per episcopos suos committitur, licite ac libere possint parochianorum suorum confessiones audire, ipsisque pœnitentiam iniungere pro peccatis: quia cui licet vel conceditur quod est maius, competit nimirum, nec negari conuenit, quod est minus.

XVII.

Liberum tamen sit ipsis episcopis viros alios idoneos coadiutores & cooperatores habere in audiendis confessionibus, & pœnitentiis iniungendis, ac ceteris quæ ad salutem pertinent animarum, ipsisque in his per eorum diocesces, absque sacerdotum ipsorum præiudicio & graamine, committere vices suas; cum propter occupatio-

nes multiplices, & occasiones varias possit contingere, quod nequeant per easdem diœceses officium suum exequi per seipsos.

XVIII.

De fornicatione autem, quam solutus cum soluta committit, quin sit mortale peccatum, non est aliquatenus ambigendum; cum tam fornicarios quam adulteros a regno Dei Apostolus asserat alienos.

XIX.

Ad hæc volumus & expresse præcipimus quod episcopi Græci septem ordines secundum morem ecclesiæ Romanæ de cetero conferant, cum hucusque tres de minoribus circa ordinandos neglexisse vel prætermisisse dicantur. Illi tamen qui iam sunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipsorum multitudinem, in sic susceptis ordinibus tolerantur.

XX.

Quia vero secundum Apostolum mulier mortuo viro ab ipsius est lege soluta, ut nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, secundas, & tertias, ac ulteriores etiam nuptias Græci non reprehendant aliquatenus, nec contemnant, sed potius illas approbent inter personas quæ alias licite adinuicem matrimonio iungi possunt.

XXI.

Secundo tamen nubentes presbyteri non benedicantur.

XXII.

Et quoniam apud eos consueuerunt contrahi matrimonia inter personas contingentes se iuxta eorum computationem octauo gradu, qui secundum computationem & distinctionem graduum, quam nos facimus apud nos, quartus habetur, ne id præsumatur deinceps firmiter prohibemus; districte præcipientes, ut, cum in vterioribus gradibus licite matrimonia contrahantur, in prædicto quarto consanguinitatis vel affinitatis gradu copulari ulterius non præsumant; statutum in hoc generalis Concilii obseruantes. Illos tamen qui iam in gradu huiusmodi contraxerunt, dispensatiue permittimus in sic contracto matrimonio remanere.

XXIII.

Denique cum veritas in euangelio asserat, quod si quis *Matth. 12.*
in Spiritum sanctum blasphemiam dixerit, neque in hoc
sæculo, neque in futuro dimittetur ei: per quod datur
intelligi quasdam culpas in præsentis, quasdam vero in
futuro sæculo relaxari; & Apostolus dicat quod *1. Cor. 3.*
cuusque opus quale sit ignis probabit: & cuius opus arserit,
detrimentum patietur; ipse autem saluus erit, sic tamen quasi
per ignem: & ipsi Græci vere ac indubitanter credere ac
affirmare dicantur, animas illorum, qui suscepta pœ-
nitentia, ea non peracta, vel qui sine mortali peccato,
cum venialibus tamen & minutis decedunt, purgari
post mortem, & posse suffragiis ecclesiæ adiuuari; nos,
quia locum purgationis huiusmodi dicunt non fuisse si-
bi ab eorum doctoribus certo & proprio nomine indi-
catum, illum quidem iuxta traditiones & auctoritates
sanctorum patrum purgatorium nominantes, volumus
quod de cetero apud illos isto nomine appelletur. Illo
enim transitorio igne peccata utique, non tamen crimi-
nalia seu capitalia, quæ prius per pœnitentiam non fuere
remissa, sed parua & minuta purgantur: quæ post mor-
tem etiam grauânt, si in vita non fuerint relaxata.

XXIV.

Si quis autem absque pœnitentia in peccato mortali
decedit, hic procul dubio æternæ gehennæ ardoribus per-
petuo cruciatur.

XXV.

Animæ vero paruulorum, post baptismi lauacrum, &
adulorum etiam in caritate decedentium, qui nec pec-
cato, nec ad satisfactionem aliquam pro ipso tenentur,
ad patriam protinus transuolant sempiternam.

XXVI.

Ordinationes demum & instituta regularia sanctorum
patrum de vita & statu monachorum præcipimus ab ab-
batibus & monachis Græcis inuiolabiliter obseruari.

Fraternitatem itaque tuam hortamur attente, per apo-
stolica tibi scripta mandantes, quatenus præmissa omnia
episcopis Græcis præfati regni seriatim & diligenter ex-
poni facias: districtè ipsis iniungens, vt ea sollicitè atten-
dere, studiose tenere, ac efficaciter obseruare procurent,

& a suis faciant subditis obseruari. Memoratis autem archiepiscopo Nicosiensi, & eius suffraganeis Latinis, firmiter auctoritate nostra præcipias, vt eosdem Græcos super præmissis contra huiusmodi prouisionem & deliberationem nostram non inquietent aliquatenus, nec molestant. Contradictores eadem auctoritate, appellatione postposita, compescendo; non obstantibus, si præfatis archiepiscopo & suffraganeis, vel quibuscumque aliis, a sede apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas plenam & expressam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto huiusmodi mentionem. Datum Laterani 11. Nonas Martii, pontificatus nostri anno vndecimo.

EPISTOLA XI.
INNOCENTII PAPÆ IV.
AD OMNES FIDELES.

Contra hæreticos.

Innocentius IV. seruus seruorum Dei vniuersis Christi fidelibus.

NOVERIT vniuersitas vestra, quod nos ad instar felicitis recordationis Gregorii papæ prædecessoris nostri excommunicamus & anathematizamus vniuersos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Iosepinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios, quibuscumque nominibus censeantur, facies quidem habentes diuersas, sed caudas adinuicem colligatas, quia de vanitate conueniunt in idipsum. Damnati vero per ecclesiam sæculari iudicio relinquuntur animaduersione debita puniendi; clericis prius a suis ordinibus degradatis.

Si qui autem de prædictis, postquam fuerint deprehensi, redire voluerint, ad agendam condignam poenitentiam in perpetuo carcere detrudantur.

Credentes autem eorum erroribus similiter hæreticos iudicamus.

Item receptatores, defensores & fautores hæreticorum excommunicationis sententiæ decernimus subiicere: firmiter statuentes, vt si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a sua super hoc non curauerit præsumptione cessare, ipso iure sit factus infamis,

mis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. Si etiam intestabilis, vt nec testamenti habeat factionem, nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus præterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, sed cum auctore damnato damnentur: & in similibus idem præcipimus obseruari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab ecclesia fuerint denotati, euitare contempserint, excommunicationis sententia percillantur, alias animaduersione debita puniendi. Qui autem inuenti fuerint sola suspitione notabiles, nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatemque personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint, anathematis gladio feriantur, & vsque ad satisfactionem condignam ab omnibus euitentur: ita quod si per annum in excommunicatione persistierint, extunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes aut appellationes huiusmodi personarum minime audiantur. Item iudices, aduocati & notarii nulli eorum officium suum impendant; alioquin eodem officio perpetuo sint priuati. Item clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta; nec elemosynas aut oblationes eorum recipiant. similiter Hospitalarii, aut Templarii: ac quilibet regulares, alioquin suo priuentur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis apostolicæ specialis. Item quicumque tales præsumpserint ecclesiasticæ tradere sepulturæ, vsque ad satisfactionem idoneam excommunicationis sententiæ se nouerint subiacere, nec absolutionis beneficium mereantur, nisi propriis manibus publice extumulent & proiciant huiusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetua careat sepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam personæ laicæ liceat publice vel priuatim de fide catholica disputare: qui vero contra fecerit, excommunicationis laqueo innodetur. Item si quis

hæreticos sciuerit, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu a communi conuersatione fidelium vita & moribus dissidentes, eos studeat indicare confessori suo, vel alii, per quem credat ad prælati sui & inquisitorum hæreticæ prauitatis notitiam peruenire: alioquin excommunicationis sententia percellatur. Hæretici autem & receptatores, defensores & fautores eorum, ipsorumque filii vsque ad secundam generationem, ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium admittantur. Quod si secus actum fuerit, decernimus irritum & inane. Nos enim prædictos & quoscumque viros ecclesiasticos, qui ad preces huiusmodi pestilentium personarum, dignitates, personatus, & quæcumque alia ecclesiastica beneficia, sunt adepti, exnunc priuamus taliter acquisitis: volentes vt tales & habitis perpetuo careant, & ad alia vel similia nequaquam in posterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem nullius momenti esse volumus, quorum parentes post emancipationem huiusmodi ad viam superstitionis hæreticæ a via declinasse constiterit veritatis.

Datum Anagninæ decimosextimo Kalendas Iulii, pontificatus nostri anno vndecimo.

EPISTOLA XII.

INNOCENTII PAPÆ IV.

AD FRATRES PRÆDICATORES.

De hæresi extirpanda.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis fratribus ordinis Prædicatorum inquisitoribus hæreticæ prauitatis præsentibus & futuris in Lombardia & marchia Ianuensium salutem & apostolicam benedictionem.

MALITIA huius temporis in diuersis mundi partibus, & maxime in prouincia Lombardiæ, peruersorum morum peperit corruptelam, ex quibus lethifera pestis hæreticæ prauitatis abundantius solito noscitur pullulasse. Ad extirpationem igitur eiusdem pestis iuxta officii nostri debitum ex animo intendentes, volumus aduersus huiusmodi iniquitatis operarios, qui massam catholicæ puritatis fermento propriæ contagionis inficiunt, fideles, vt confurgant stentque nobiscum pro euangelicis, quas pro-

fessi sunt legibus defendendis, salubribus adhortationibus incitari.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta districte præcipiendo mandamus, in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus in locis vbi contra hæreticos vobis inquisitionis officium commissum est, curetis singuli opportuna instantia contra eosdem hæreticos eorumque fautores proponere populis publice verbum Crucis: & eos qui tacti zelo fidei ad extirpandam prauitatem eandem votum assumpserint, Crucis charactere consignare.

Vt autem vobis de prædicatione huiusmodi, & fidelibus qui eiusdem Crucis ob hoc votum assumpserint, copiosa mercedis præmium afferatur, vobis & eisdem fidelibus illam indulgentiam illudque priuilegium elargimur, quæ transeuntibus in terræ sanctæ subsidium in generali Concilio conceduntur. Cum autem huiusmodi Crucis verbum per vos proponi contigerit, relaxandi omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui ad audiendum verbum ipsum deuote adfuerint, quadraginta vel viginti dies de iniunctis pœnitentiis libera sit vobis & singulis vestrum de nostra concessione facultas. Quod si forte, quod non credimus, aliqua ciuitas, communitas, vel persona, cuiuscumque conditionis vel gradus, huic tam salubri negotio se opponere, seu illud præsumperit aliquatenus impedire, vt per vos, vel per alios auctoritate nostra ad hoc deputatos, vel in posterum deputandos, libere procedi non valeat in eodem; imo si quicumque requisiti illud fouere neglexerint, & iuxta officium & posse suum studiose iuuare; contra eos, tamquam defensores & fautores hæreticorum, sublato appellationis obstaculo, vos vel vestrum singuli auctoritate nostra intrepide procedatis. Contra quos, prout audacia ipsorum exegerit, reges & principes Christianos, nec non Crucesignatos pro terræ sanctæ succursu, curabimus inuocare: cum non minus expediat, imo magis, fidem in locis prope positis, quam procul distantibus defensare.

Porro vt non solum inquisitionis vobis super hæretica prauitate commissæ, sed & huiusmodi prædicationis Crucis officium in manibus vestris congruis fauoribus adiu-

uetur, absoluendi iuxta formam ecclesiæ, omnes qui contra prauitatem hæreticam assumpserint signum Crucis, ab interdicti, suspensionis, & excommunicationum sententiis canonicis, & præsertim ab illis quas pro incendiis, vel effractionibus ecclesiarum, seu iniectioe manuum violenta in personas ecclesiasticas, incurrerunt: & aliis quoque sententiis a nobis vel auctoritate nostra generaliter promulgatis, nisi adeo grauis & enormis excessus fuerit personarum, quod ab his oporteat absolutionis beneficium per sedem apostolicam obtineri: nec non & ab illis sententiis, quas adhaerendo & fauendo contra ecclesiam quondam Friderico, se tum pro imperatore geneti, seu Conrado nato eius, vel ipsorum fautoribus incurrerunt: Ezelino de Romanis, Vberto marchione Pelauicino, machionibus, comitibus, baronibus, capitaneis, potestatibus, rectoribusque ciuitatum atque locorum, similibusque personis, qui in ecclesias & personas ecclesiasticas sæua exercuisse noscuntur, aut eorum bona nequiter occupasse, dumtaxat exceptis; dummodo assumpto Crucis signaculo, votum huiusmodi, qui absoluti fuerint, efficaciter prosequantur; & ipsi caueant quod de cetero contra ecclesiam nunquam erunt; & tam ab ipsis, quam ab aliis præmissis, plena de damnis & iniuriis, propter quæ excommunicati noscuntur, satisfactio, vel satisfaciendi sufficiens securitas, impendatur. Nec non & dispensandi cum clericis super irregularitatibus, quas celebrando diuina ligati sententiis canonicis contraxerunt: commutandi quoque vota eorumdem Crucesignatorum vouentium, & votorum qualitate pensata: terræ sanctæ votis, aliisque perpetuis, quæ commutationis non admittunt remedium, dumtaxat exceptis. Concedendi quoque Crucesignatis iisdem, quod tempore generalis interdicti possint interesse diuinis officiis, & ecclesiastica sacramenta recipere, in locis in quibus eadem ex indulto sedis apostolicæ celebrantur, dummodo, si in præmissis casibus ecclesiasticis tenentur ligati sententiis, prius beneficium absolutionis assequantur, vobis & singulis vestrum auctoritate præsentium concedimus facultatem.

Datum Anagnia decimotertio Kalendas Iulii, pontificatus nostri anno vndecimo.